

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

**ПЛАНИ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ”**

Харків
2013

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

**ПЛАНИ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ”**

(галузь знань 0304 “Право”,
спеціальність 7.03040101 “Правознавство”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”)

для студентів V курсу заочного факультету

**Харків
2013**

Плани практичних занять з навчальної дисципліни “Право Європейського Союзу” (галузь знань 0304 “Право”, спеціальність 7.03040101 “Правознавство”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”) для студентів V курсу заочного факультету / уклад.: Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, І. С. о. Нуруллаєв та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 8 с.

У к л а д а ч і: Т. М. Анакіна,
Т. В. Комарова,
І. С. о. Нуруллаєв,
В. М. Стешенко,
О. Я. Трагнюк

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 4 від 15.04.2013 р.)*

Навчальне видання

ПЛАНИ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ”

(галузь знань 0304 “Право”,
спеціальність 7.03040101 “Правознавство”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”)

для студентів V курсу заочного факультету

У к л а д а ч і: АНАКІНА Тетяна Миколаївна,
КОМАРОВА Тетяна В’ячеславівна,
НУРУЛЛАЄВ Ількін Садагат огли,
СТЕШЕНКО Володимир Миколайович,
ТРАГНЮК Олеся Янівна

Відповідальний за випуск *М. В. Буроменський*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2013

Підп. до друку 30.09.2013. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 0,5. Облік.-вид. арк. 0,16. Вид. № 355.
Тираж пр. Зам. № 4401. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до навчального плану “Право Європейського Союзу” на заочному факультеті вивчається в 9 семестрі (1 семестрі навчальної програми “Спеціаліст”), по закінченні якого передбачено іспит. З метою закріплення знань, набутих шляхом самостійної роботи в міжсесійний період та під час консультацій з питань, що викликали труднощі або пізнавальний інтерес студентів, на сесії проводяться практичні заняття (4 години) з двох найбільш актуальних тем курсу.

Готуючись до практичних занять, слід звернутися до програми курсу, конспектів установчих лекцій і тільки після цього ретельно вивчити відповідні теми навчальної та спеціальної літератури. Важливе значення для підготовки до практичних занять має ознайомлення з нормативними матеріалами, передусім з установчими договорами Європейського Союзу.

З усіх питань, що виникають у процесі підготовки до практичних занять, можна звертатися на кафедру міжнародного права (ауд. 28) для отримання консультацій та методичної допомоги.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Членство в Європейському Союзі

П л а н

1. Правові основи членства в Європейському Союзі. Вимоги до держав, які бажають вступити до ЄС.
2. Процедура набуття членства в ЄС, її стадії.
3. Правова природа та зміст договорів про приєднання (вступ) нових держав-членів.
4. Питання про вихід з ЄС. Правові підстави та процедура призупинення членства в ЄС.
5. Правовий статус держав-членів ЄС. Вплив європейської інтеграції на обсяг суверенних прав держав-членів ЄС.
6. Посилене співробітництво: умови та процедура участі держав-членів.

Тема 2. Джерела права Європейського Союзу

П л а н

1. Джерела права ЄС: види та ієрархія. Географічна і темпоральна сфери дії.
2. Зміст поняття *acquis communautaire* (“здобуток співтовариства”) та особливості застосування цього

поняття в законодавстві України.

3. Характеристика джерел первинного права ЄС.
4. Характеристика джерел вторинного права ЄС.
5. Регламент і директива як джерела права ЄС.
6. Міжнародні договори як джерело права ЄС.

Питання про існування правила прецеденту щодо рішень Суду ЄС. Загальні принципи права: поняття, місце в ієрархії джерел права ЄС.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Анакіна Т. М. Судовий прецедент у праві Європейського Союзу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. – Х., 2008. – 19 с.

Булгакова Д. О. Специфіка укладання договорів між Європейським Союзом та третіми країнами // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2010. – Вип. 1(48). – С. 13-21.

Гердеген М. Європейське право: [пер. з нім.]. / М. Гердеген – К., К.І.С., 2008. – 528 с. – С. 175-205.

Грицяк І. Право та інституції Європейського Союзу /
І. Грицяк. – К.: К.І.С., 2006. – 300 с.

Гладенко О. Лісабонський договір 2007 р. як новий етап еволюційного розвитку права Європейського Союзу / О. Гладенко // Вісн. Центр. виборчої комісії. – 2008. – № 1 (11). – С. 73-77.

Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції : моногр. / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – К.: Право України, 2012. – 336 с.

Дідікін А. Лісабонський договір і реформа правової системи Європейського Союзу / А. Дідікін // Юрид. журн. – 2010. – № 1. – С. 42-43.

Друзенко Г. Що приховано за словами? Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу чи прийняття *acquis communautaire*? / Г. Друзенко / Юрид. газ. – 2004. – 21 квіт. № 8(20). – С. 4.

Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: навч. посіб.: [пер. з англ.] / В. Кернз. – К.: Знання, 2002. – 381 с.

Комарова Т. Природа права ЄС / Т. Комарова // Юрид. вісн. України. – 2004. – № 52(496). – С. 5.

Копійка В. В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна / В. В. Копійка. – К.: Юрид. думка, 2005. – 448 с.

Кравчук І. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС / І. В. Кравчук, М. В. Парапан. – К.: Слово, 2004. – 319 с.

Ксантакі Х. Проблема якості законодавства Європейського Союзу: що фактично робиться неправильно? / Х. Ксантакі // Бюл. М-ва юстиції України. – 2004. – № 12 (38). – С. 63.

Москаленко О. М. До класифікації джерел права Європейського Союзу / О. М. Москаленко // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Сер.: Право. – 2009. – Вип. 1 (5). – С. 55-60.

Муравйов В. Міжнародні угоди Європейського Союзу та *acquis communautaire* / В. Муравйов // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 306-320.

Основи права Європейського Союзу. Нормативні матеріали (із змінами, внесеними Лісабонським Договором) / за ред. М. В. Буроменського. – Х.: Фінн, 2010. – 392 с.

Особливості конституційного права держав-членів Європейського Союзу // Конституц. право зарубіжних

країн: навч. посіб. / М. С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О. Ріяка та ін.; за заг. ред. В. О. Ріяки. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 246-253.

Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. / В. Посельський – К.: Смолоскип, 2002. – 168 с.

Посельський В. П'ятий елемент / В. Посельський // Дзеркало тижня, 2005. – 5-11 берез. № 8 (536).

Право Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред.

Р. А. Петрова. – 2-ге вид. – К.: Істина, 2009. – 376 с.

Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.

Свобода П. Вступ до європейського права / П. Свобода; [пер. с чес. О. Андрійчука]. – К.: К.І.С., 2006. – 280 с.

Смирнова К. Концепція “м'якого” права (soft law) в Європейському Союзі / К. Смирнова // Право України. – 2012. –

№ 3-4. – С. 329-336.

Трагнюк О. Я. Деякі питання конституційно-правово-

го регулювання членства держав у Європейському Союзі / О. Я. Трагнюк. // Політ. і прав. пробл. становлення і розвитку держави на пострадянському просторі : матеріали міжнар.

наук.-практ. конф., м. Харків, 26 черв. 2009 р. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування АПрН України, 2009. – С. 3-10.

Татам А. Право Європейського Союзу: підруч.: [пер. з англ.] / А. Татам. – К.: Абрис, 1998. – 424 с.

Хоббі Ю. С. Вплив наднаціональності на суверенітет держав-членів Європейського Союзу / Ю. С. Хоббі // Держава і право. – 2009. – Вип. 46. – С. 555-559.

Хоббі Ю. С. Правовий статус держав–кандидатів на вступ до Європейського Союзу: проблематика суверенітету / Ю. С. Хоббі // Держава і право. – 2009. – Вип. 44. – С. 614-619.

Хорольський Р. Б. Судовий прецедент як джерело права Європейського Співтовариства / Р. Б. Хорольський // Пробл. законності. – 1999. – Вип. 39. – С. 204-210.

Шевчук С. В. Судовий прецедент у праві ЄС / С. В. Шевчук // Бюл. М-ва юстиції України. – 2007. – № 6 (68). – С. 78-85.

Яковюк І. Державний суверенітет національних держав у складі Європейського Союзу: проблеми визначення / І. Яковюк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2004. – № 3 (38). – С. 114-126.

